

Tiedotusvälineille

Erikoisnäyttely Lyskan pojat ja limusiinit 15.6. – 2.10.2016 Uudenkaupungin Automuseolla

Arkkitehti Panu Kailan ja rakennusarkkitehti Pentti Virtasen kokoama ainutlaatuinen katsaus 1950-luvun autoista ja autoistumisesta Suomessa.

Tämän hetken maailmaa voimakkaimmin muokannut keksintö on auto. Auton toistasataa vuotta pitkä historia on rikas ja yllättäväkin. Koska meillä ei pitkään aikaan ollut omaa autotuotantoa muodostui Suomen varhaisesta autokannasta poikkeuksellisen monipuolinen. 1950-luvulla elettiin vielä sodanjälkeisen säännöstelyn ja pulan aikaa. Autoja oli vähän: sodan kolhimia veteraaneja, idänkaupan tuotteita, lisenssipolitiikkaa kiertäviä merimiesautoja ja pitkään jonotettuja länsimerkkejä.

Sodan jälkeen harrastettiin kaikkea sellaista mikä ei maksanut. Pena, Pentti Virtanen, asui Lahdessa katsastuskonttorin naapurissa ja syventyi korttelin muiden pikkupoikien kanssa eri automerkkien tunnistamiseen. Panu Kaila liimaili Pankakoskella vihkoihin kaikkea mahdollista karkkipapereista sanomalehtien sarjakuviin. Vuonna 1950 alkoi yhteinen koulutie Lahden lyseoon. Kevättalvella 1955 nämä lyskan pojat keksivät harrastukseksi automerkkien metsästämissä valokuvaamalla. Panulla oli isän pieni Retina-kamera käytössään ja hän merkitsi kuvaustapahtumia päiväkirjaansa. Saalis sijoitettiin pieninä kinofilmin pinnakkaiskopioina vanhaan postimerkkialbumiin. Alkuinnostus laantui saman vuoden syksyllä. Vuonna 1958 seurasi uusi kuvausaalto, ja harrastus päättyi kun pojat lähtivät asevelvollisuutta suorittamaan.

Valokuvat ja negatiivit seikkailivat pahviseen matkalaukkuun unohtuneina Panun mukana paikkakunnalta toiselle. Helmikuussa 2015 Panun studion keittiössä tehtiin putkiremontti, jolloin kaappia tyhjennettäessä esiin tuli negatiivikansio. Valokuvaaja Jussi Tiainen neuvoi reproamaan kuvat suoraan negatiiveista, ja tulos oli yllättävän hyvä. Yli 360 autovalokuvaa olivat ensi kertaa esillä Lahden historiallisessa museossa toukokuussa 2016. Kuvissa näkyy aito 1950-luvun kaupunki, joka kasvoi kohisten myös siirtoväen asuttajana. Tuon ajan työmatkaliikenteessä yleisin kulkuneuvo oli yhä polkupyörä.

Valokuvien lisäksi näyttelyyn kuuluu katalogi. Autojen tunnistaminen kuten myös paljon aikaa vienyt katalogin tietojen etsiminen eri lähteistä on ollut Penan työnä. Katalogissa kerrotaan automerkkien erikoisuuksista ja historiasta. Miksi 1920-luvun Fordit olivat mustia ja 1950-luvun Saabit vihreitä? Miksi Hitler heitti Tatran ulos Berliinin autonäyttelystä? Mikä autotehdas aloitti polkupyörillä ja kirjoituskoneilla, ja mikä valamalla Suezin kanavan sulkuportteja ja Niagaran vesitunneleita? Mitä tarkoittaa Jeep tai Volvo? Entä ranskalaisautojen verohevosvoima CV? Esillä kuvissa on myös kolme omatekoista lahtelaisautoa. Tavoitteenamme on julkaista näyttelykatalogi myös kirjan muodossa.

Panu Kaila

Pentti Virtanen